

‘Meer oog voor rechten kind is verdienste advocaten’

Interview Coby de Graaf, jurist bij de UvA

Dat de rechten van kinderen een grotere rol spelen in de rechtszaal komt volgens onderzoeker De Graaf vooral door een actieve opstelling van advocaten.

Van onze verslaggeefster
Marjon Bolwijn

Zijn rechters verplicht de rechten van kinderen mee te wegen in hun vonnis?

‘Als er een beroep op wordt gedaan, zeker. Over de vraag of zij dat uit eigen beweging moeten doen, zijn de meningen verdeeld. Overigens zeiden de verantwoordelijke ministers in 1994 bij de behandeling van het Kinderrechtenverdrag van de VN in de Tweede Kamer dat Nederland al voldeed aan het verdrag en we er daarom weinig van zouden gaan merken.’

Coby de Graaf (64) is coördinator van Children's Rights Centre Amsterdam, dat de toepassing van kinderrechten onderzoekt.

Hoe verklaart u dat deze voorstelling niet is uitgekomen?

‘Ten eerste zegt het iets over de houding die de Nederlandse politiek vaker aanneemt ten aanzien van internationale verdragen. Er wordt vaak gedacht dat die zijn bedoeld voor minder ontwikkelde landen met een zwakke rechtsstaat. In het verleden is vaker gebleken dat ook Nederland het niet altijd even nauw neemt met universele mensenrechten.’

‘Dat de rechten van kinderen een grotere rol spelen in de rechtszaal komt vooral door een actieve opstelling van advocaten die het verdrag met een goede onderbouwing aanhalen in hun verdediging. Ook is er in zijn algemeenheid een maatschappelijke tendens meer rekening

te houden met de positie van kinderen.’

Zijn alle uitspraken van lagere en hogere rechtbanken in het onderzoek betrokken?

‘Nee, alleen de uitspraken die zijn gepubliceerd. Dat was al monnikenwerk. In werkelijkheid zullen er dus veel meer rechtszaken zijn geweest die afgelopen tien jaar waarin de belangen en rechten van kinderen zijn meegewogen dan de ruim duizend uit ons onderzoek.’

Hoe verklaart u dat in het strafrecht kinderrechten minder een rol spelen?

‘In die zaken weegt het algemeen belang van handhaving van de openbare orde en veiligheid zwaarder dan de individuele belangen van kinderen. Het ligt voor de hand dat het verdrag vooral wordt toegepast in familierechtszaken, want daar gaat het om relaties tussen ouders en kinderen. Daarin spelen het publieke belang en grote politieke vraagstukken amper een rol.’

‘Opvallend is wel dat er enige beweging in de rechtszaal is te zien in Vreemdelingenrechtzaken, een ge-

voelig politiek thema. Daar is een voorzichtige tendens te zien dat er meer rekening wordt gehouden met de positie van kinderen. Zij worden immers vaak ongevraagd meegezogen in beslissingen van hun ouders én van de staat, waardoor hun universele rechten in het gedrang kunnen komen.’

Wat vindt u daarvan een goed voorbeeld?

‘Een mijlpaal is het arrest van de

Twee vonnissen met verwijzing naar VN-Verdrag

Gezin moet huis uit

Een woningcorporatie zegt het huurcontract op van een bijstandsmoeder met twee kinderen omdat zij een hennepplantage (96 planten) in de woning blijkt te exploiteren. De vrouw vecht de gedwongen ontruiming juridisch aan omdat haar kinderen de dupe zijn als het gezin dakloos raakt. De vrouw vindt gehoor bij de rechtbank in Den Bosch. Die vindt dat in het belang van de jongste, nog minderjarige dochter het gezin pas uit huis

Een opvallende uitspraak is het zelfstandige recht van kinderen op kinderbijslag

gezet mag worden zodra er vervangende woonruimte is. (Artikel 3 van het Verdrag voor de rechten van het kind stelt dat elk kind recht heeft op adequaat onderdak.) In hoger beroep wordt dit besluit teruggedraaid met het argument dat het de verantwoordelijkheid van de ouder is om voor onderdak te zorgen. Een verhuizing leidt niet tot een bedreigende opvoedingssituatie en de exploitatie van een hennepkwekerij vindt het hof ernstig genoeg om ontbinding van het huurcontract te rechtvaardigen.

Hoge Raad in september vorig jaar. Een Angolese moeder met drie jonge kinderen zou op straat worden gezet omdat ze niet meewerkte aan haar uitzetting naar Angola. De Hoge Raad bepaalde op grond van het Kinderrechtenverdrag dat de kinderen recht hebben op adequaat onderdak en een gezinsleven. Daarom mochten de kinderen tot hun uitzetting in de opvang in Ter Apel blijven en omdat ze niet gescheiden mochten worden van hun moeder, de moeder ook.

Strijd om baby

Een echtpaar dat zijn dochter vier weken na de geboorte aan een kinderloos echtpaar heeft geschonken, krijgt spijt en eist via de rechter het ouderlijk gezag op. Een complicerende factor is dat het kind in het geboorteregister staat ingeschreven als zijnde het kind van de wensouders. De rechter vindt dat deze valse aangifte waarmee beide echtparen de regels omtrent draagmoederschap bewust hebben omzeild, moet wor-

De Hoge Raad heeft in deze zaak het belang van de kinderen vooropgesteld.’

Zijn er andere zaken die u hebben verrast?

‘Een opvallende en verrassende uitspraak vind ik het zelfstandige recht van kinderen op kinderbijslag. Dat heeft de Centrale Raad van Beroep bepaald in een beroepszaak in juli 2011. Het ging om een gezin zonder verblijfsstatus dat al lange tijd in Neder-

den hersteld. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert het 14 maanden oude meisje bij de wensouders te laten omdat het kind goed gehecht is, een goede ontwikkeling doormaakt in het gezin en het bovendien de wens van beide echtparen was het kind zo te laten opgroeien. De rechter beslist op grond van het Kinderrechtenverdrag (artikel 7, het recht om je ouders te kennen en door hen te worden verzorgd) dat de baby terug moet naar zijn biologische ouders.

land woont. De kinderen zijn in Nederland geworteld. De rechter meende dat kinderbijslag primair is bedoeld voor de ondersteuning van het levensonderhoud van kinderen. Dit is een heel duidelijk voorbeeld van een uitspraak die het belang van kinderen boven alles stelt.’

Toch zijn er ook situaties waarin de rechter het belang van kinderen niet meeweegt, zoals bij huisuitzettingen.

‘Een ontruimingsbevel wegens wanbetaling of illegale hennepcultuur wordt inderdaad vrijwel nooit teruggedraaid door een rechter omdat minderjarige kinderen daarmee worden gedupeerd. Hun belangen worden tegenwoordig wel meegewogen, dat is al winst. In de zaak van de bijstandsmoeder die een hennepplantage in haar huurwoning exploiteerde, is meegewogen dat andere woningcorporaties het gezin na de huisuitzetting aan een woning wilden helpen. Ik denk dat een rechter niet het signaal wil afgeven dat een volwassene de consequenties van onverantwoordelijk gedrag kan ontlopen met een beroep op de nadelige gevolgen voor zijn of haar kinderen.’